



**LEGEPLADS-  
REDSKABER OG  
SIKKERHED PÅ  
LEGEPLADSEN**

# Udleverum

BUPL og PMF

# Indhold

● Legepladsredskaber og sikkerhed	s. 2
● Legepladsstandarderne <i>generelle sikkerhedskrav, gynger, rutschebaner, svævebaner, karruseller, vipper samt vedligeholdelse, inspektion og installation</i>	s. 4
● Faldunderlag	s. 8
● Trykimprægneret træ	s. 11
● Klatrevægge	s. 12
● Bygningsreglementets bestemmelser	s. 12
● Lov om produktansvar	s. 13
● Indkøb til legepladsen	s. 13
● Natur på legepladsen <i>vand, jord, ild, dyr, dyreekskrementer, planter</i>	s. 14
● Tilsyn og ansvar	s. 19
● Erstatningsansvar og forsikringsforhold	s. 20
● Litteraturliste	s. 23
● Stikordsregister	s. 24

# Forord

I 1998 trådte en række europæiske standarder for legepladsredskaber og sikkerhed på legepladser i kraft.

Disse nye standarder benævnes DS/EN 1176, Del 1 til 7, samt DS/EN 1177.

Sidstnævnte omhandler udelukkende stødabsorberende faldunderlag.

Det betyder samtidig, at de gamle standarder, DS 2342, ikke længere er gældende.

Vi har valgt ikke at opdatere BUPL's bog "Den Sikre Legeplads", men i stedet at lave denne pjecce. Pjecen har karakter af en lille opslagsbog, og tager udgangspunkt i de spørgsmål, vi oftest får fra medlemmer, daginstitutioner og kommuner.

Pjecen udgives i et samarbejde mellem BUPL og PMF og gennemgår kort de enkelte standarder og de væsentligste bestemmelser af betydning for sikkerheden på legepladsen.

Har I behov for mere detaljeret at vide, hvad hver enkelt standard indeholder, anbefaler vi, at I anskaffer dem. Men da de enkelte standarder er meget omfangsrige, tekniske og dyre, opfordrer vi kommunerne til at købe dem og herefter udlåne dem til institutionerne. Som en række kommuner allerede har gjort.

De fælles europæiske standarder er ikke gældende EU -, eller dansk lov, idet der ikke foreligger et egentligt direktiv som grundlag.

Omvendt er en national standard et betydningsfuldt element for eksempel i forsikrings spørgsmål, og når et eventuelt ansvar skal placeres.

To ting skal dog stå lysende klart:

- *Følges standarderne, reduceres risikoen for alvorlige uheld betydeligt.*
- *BUPL og PMF opfordrer til, at standarderne følges.*

Det skal også nævnes, at standarderne gælder fra deres ikrafttrædelsesdato og frem. Ældre redskaber, som var omfattet af de gamle standarder, er ikke omfattet af de nye.

Standarderne bør anvendes, når I foretager en skønsmæssig bedømmelse af legepladsens stand - om der er fejl eller mangler ved et redskab, og i forbindelse med indkøb. Ved større og mere gennemgribende tiltag/ændringer på jeres legepladser, bør I dog søge sagkyndig bistand, for – som sagt – standarderne er meget tekniske og svært tilgængelige.

Formålet med pjecen er således ikke at gennemgå standarderne, men at omtale og pege på de væsentligste sikkerhedsmæssige krav og pege på relevant litteratur og bistand.

For særligt interesserede henvises til standardernes fulde ordlyd, som kan købes ved henvendelse til:

Dansk Standard, tlf. 3996 6101

*Maj 2001*

## **BUPL**

Forretningsudvalget  
*Lars Udengaard*

## **PMF**

Forretningsudvalget  
*Ditte Poulsen*

# Legepladsredskaber og sikkerhed

En række europæiske lande har forpligtet sig til at følge nogle nøje definerede standarder for legepladsredskaber. Det drejer sig om Danmark, Norge, Sverige, Finland, Island, Tyskland, Østrig, Frankrig, Belgien, Holland, Storbritannien, Irland, Spanien, Portugal, Italien, Grækenland, Luxemburg, Schweiz, Tjekkiet.

Standarderne gælder ved henholdsvis konstruktion og prøvning af legepladsredskaber og stødabsorbende faldunderlag, samt ved installation, inspektion, vedligeholdelse og brug af legeredskaber, og faldunderlag.

Det er især producenterne af legepladsredskaber og faldunderlag, standarderne henvender sig til, men også prøvningsinstitutter, kommuner og andre, som skal foretage en skønsmæssig vurdering af, om et redskab har nogle mangler, der kan få alvorlig indflydelse på dets sikkerhed. Der kan være tale om at checke og sikre, om legepladsredskabet for eksempel har spidse vinkler, hvor halstørklæder og anoraksnore kan komme i klemme, manglende eller forkert sideafskærmning, så barnet kan falde ned, utilstrækkeligt faldunderlag o.s.v.

Standarderne er udarbejdet af en arbejdsgruppe, bestående af europæiske producenter og forbrugerrepræsentanter.

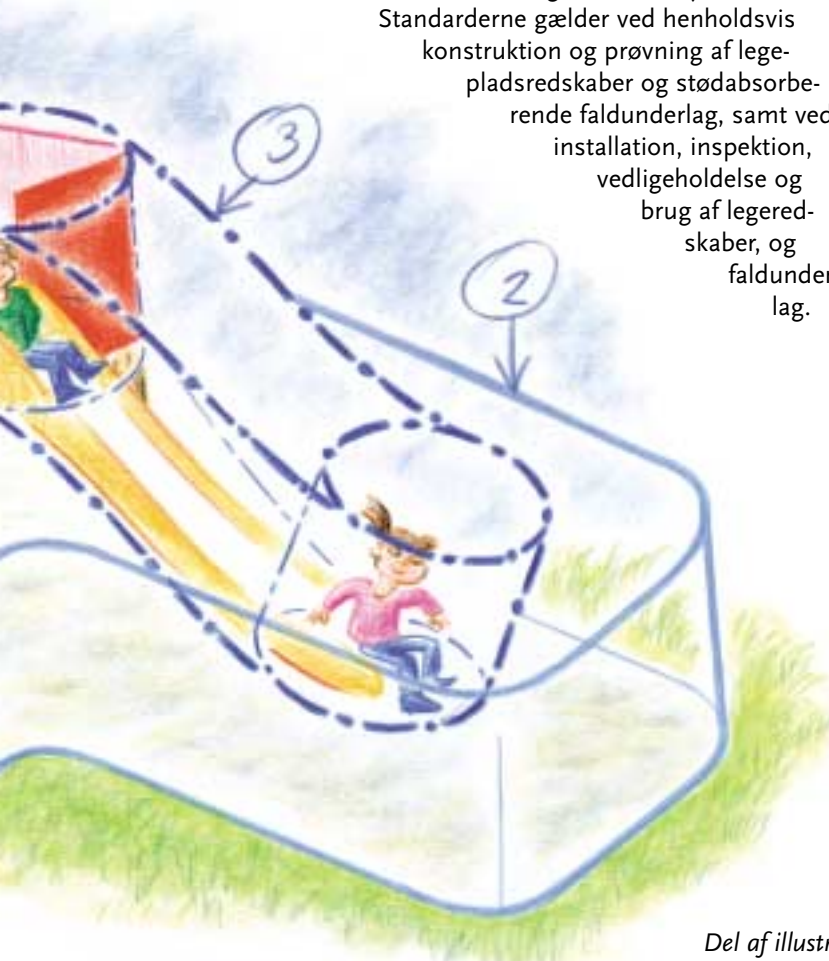
I det følgende gennemgås standarderne DS/EN 1176, Del 1-7, som angiver de generelle og de specifikke sikkerhedskrav og prøvningsmetoder til gynger, rutschebaner, svævebaner, karruseller og vipper.

Standarden gælder for legepladsredskaber, der er beregnet til børn, dog ikke for byggelegepladser.

Desuden gennemgås DS/EN 1177, som handler om kravene og prøvningsmetoderne for stødabsorbende legepladsunderlag.

Der foreligger endnu ikke nogen dansk standard for naturlegepladsredskaber.

Vær opmærksom på, at der er forskellige datoer for standardernes ikrafttræden.



*Del af illustration fra s. 10*





# Legepladsstandarderne

## Generelle sikkerhedskrav

DS/EN 1176 - del 1. Generelle sikkerhedskrav og prøvningsmetoder.

Gældende som dansk standard fra december 1998

I denne standard beskrives alle de grundliggende forhold i forbindelse med etablering af legepladser. Den er gældende for alle legepladsredskaber på legepladsen og suppleres af de specifikke retningslinier for gynger, rutschebaner m.v.



(DS/EN 1176 del 2-6)  
I dette afsnit beskrives krav til sideafskærmning og beskyttelse mod fastklemning. Der er specifikke krav til redskaber, der kan benyttes af børn under 3 år.

Voksne skal have adgang til at kunne hjælpe børn i redskaberne. For eksempel skal legehuse og tunneler, der indvendigt har en afstand til åbningen, som er mere end 2 meter, have mindst 2 af hinanden uafhængige åbninger.

Adgangsåbninger må ikke kunne låses og må ikke have dimensioner, der er mindre end 50 cm. Hvis ståfladen er mere end 60 cm over overfladen, skal der være faldunderlag. (Se afsnittet om faldunderlag - DS/EN 1177).

### Faldværn = rækværk beregnet til at forhindre brugeren i at falde ned

*Redskaber hvor børn under 3 år ikke har adgang:*  
Der skal være faldværn, hvis ståfladen er 1-2 meter over jordoverfladen. Højden til toppen af faldværnet må ikke være mindre end 60 cm. og ikke mere end 85 cm. målt fra overfladen af plat-

formen, trappen eller rampen. Der skal være faldunderlag.

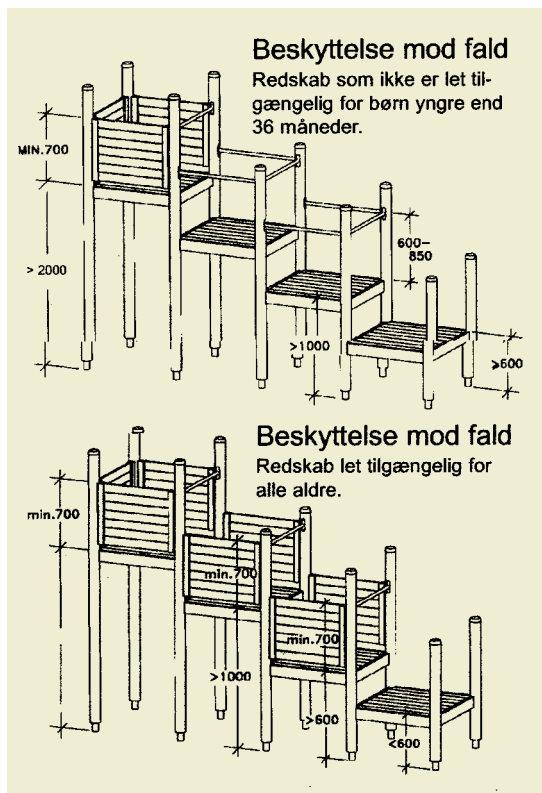
### Sideafskærmning = afskærmning som en bruger ikke kan komme under eller igennem."

*Redskaber hvor børn under 3 år har adgang:*

Der skal være sideafskærmning hvis ståfladen er mere end 60 cm. over jordoverfladen.

*Redskaber hvor børn under 3 år ikke har adgang:*

Der skal være sideafskærmning når ståfladen er mere end 2 meter over jordoverfladen.



Højden til oversiden af sideafskærmningen skal være mindst 70 cm. målt fra platformens overflade, trappe eller rampe. Der skal etableres faldunderlag hvis ståfladen er mere end 60 cm. over jordoverfladen.



### Fastklemning

Der skal tages hensyn til, at materialer, som bruges til redskaber, kan ændres ved brug og slitage. Disse ændringer må ikke medføre, at redskaberne bliver farlige.

Åbninger bør ikke have dele, som mødes i en nedadgående retning i en vinkel på mindre end 60 grader.

Reglerne for fastklemning gælder for åbninger, som er mere end 60 cm over jordhøjde.



### Fastklemning af hoved og hals

Hoved eller hals må ikke kunne klemmes fast, når åbninger passer, enten med hovedet eller med fødderne først. Eksempler på sådanne åbninger er

lukkede åbninger, hvor barnet kan glide igennem, delvist lukkede åbninger eller V-formede åbninger samt forskydelige eller bevægelige åbninger. Om åbninger er farlige, kan testes med specielt test-værktøj, som kommunen bør stille til rådighed (se foto 19). I praksis indebærer testen, at der ikke må forekomme afstande på mellem 9 cm og 23 cm.



### Fastklemning af tøj:

Fastklemning af tøj og lignende er farligt og kan medføre kvælning. Der må ikke forekomme åbninger, være udstikkende eller roterende dele, hvor tøj, anoraksnore, halstørklæder, hår og lign. kan sidde fast, imens eller lige før barnet foretager en tvungen bevægelse - f.eks. ned ad en rutschebane, en brandmandstang eller et tag.

Den rigtige kontrol af et redskab foretages med test-værktøjet, som i dette tilfælde "ligner" en anoraksnor. Den rigtige test foretages med dette test-værktøj.

I en situation, hvor man ikke kan skaffe test-værktøjet, må man forsøge at forestille sig, hvorledes en anoraksnor f.eks. vil kunne sidde fast under en bevægelse (se *illu. med annoraksnor*).

I en situation, hvor man ikke kan skaffe test-værktøjet, må man forsøge at forestille sig, hvorledes en anoraksnor f.eks. vil kunne sidde fast under en bevægelse (se *illu. med annoraksnor*).



### Fastklemning af hele kroppen:

Tunneler, som er åbne i begge ender, og som har en hældning på under 15 grader, skal have en indvendig diameter på mindst 40 cm ved en tunnellængde

på højst 1 meter. Er tunnelen på 1 til 2 meter, skal den indvendige diameter være på mindst 50 cm. Er tunnelen på 2 meter og derover, skal der være en diameter på mindst 75 cm.

Hvis tunnelen er åben i begge ender og har en hældning på mere end 15 grader, skal den indvendige diameter være mindst 75 cm.

Der skal laves anordninger til klatring i sådanne tunneler, da de ellers vil kunne fungere som rutschebaner, hvilket de ikke skal kunne, da der

er særlige regler for rutschebaner. Standarden opstiller ikke krav om redningsåbninger i lange tunneler. BUPL og PMF anbefaler dog: At der ud over åbning i hver ende også er en redningsåbning for ca. hver 2 meter tunnel.



#### **Fastklemning af fingre:**

Fingre må ikke kunne komme i klemme i åbne rørender eller andre åbninger. For eksempel, mens barnet rutscher, gynger eller falder.

Overordnet er grundreglen, at der ikke må være åbninger på mellem 8 og 25 mm.

#### ***Hvad er det for afstande der ikke må være?***

Afstande på mellem 9 og 23 cm må ikke findes i legeredskabet.

#### ***Bør vi tage anoraksnorene ud af børnenes tøj?***

Ja, anoraksnore, halstørklæder og lignende udgør en fare for fastklemning og kvælning i legeredskaber.

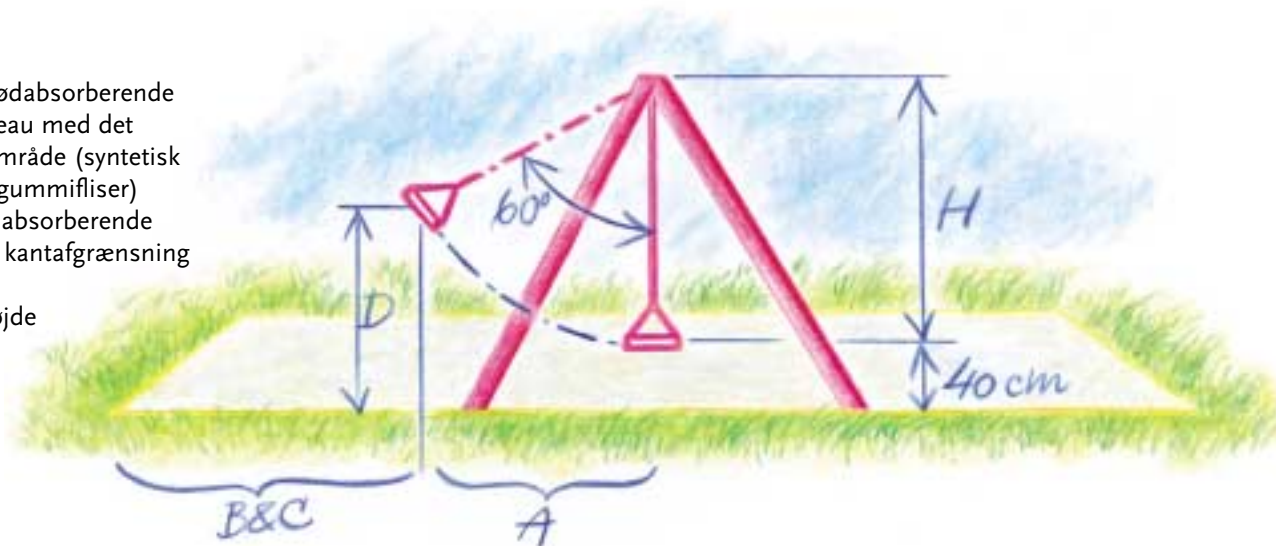


$A = 0,867 \times h$

$B = 1,75\text{m}$  plant stødabsorberende underlag i niveau med det omliggende område (syntetisk el.lign.- f.eks. gummiplaster)

$C = 2,25\text{m}$  for stødabsorberende underlag med kantafrænsning (f.eks. sand)

$D = \text{max. fri faldhøjde}$



## Gynger

DS/EN 1176 - del 2 Gynger - supplerende specifikke sikkerhedskrav og prøvningsmetoder.

Gældende som Dansk standard fra februar 1999.

Standarden beskriver sikkerhedskrav til opsætning og brug af gynger, sammen med Del 1, Del 7 og DS/EN 1177.

Endelig omhandler standarden anbefalinger vedrørende placering af gynger.

### **Hvor stort skal området rundt om gyngerne være?**

Her skal der en beregning til. Gyngens længde fra befæstningspunkt til gyngesædets overkant ganges med 0,867 og hertil lægges 2,25 meter, hvis der er tale om underlag, der er løst, – fx. sand eller 1,75 meter, hvis der er tale om fast underlag, f.eks. en gummibelægning.

## Rutschebaner

DS/EN 1176 - del 3 Rutschebaner - supplerende specifikke sikkerhedskrav og prøvningsmetoder.

Gældende som Dansk standard fra februar 1999

Standarden omhandler supplerende specifikke sikkerhedskrav og prøvningsmetoder, sammen med Del 1, Del 7 og DS/EN 1177.

Standarden beskriver sikkerhedskrav vedrørende udformningen og opsætningen for diverse rutschebanetyper.

### **Hvad er det for nogle åbninger der ikke må være på en rutschebane?**

Alle åbninger, hvor halstørklæder, hår, snore og lign. kan sætte sig fast.

## Svævebaner

DS/EN 1176 - del 4 Svævebaner - supplerende specifikke sikkerhedskrav og prøvningsmetoder.

*Gældende som national standard fra februar 1999*

Standarden omhandler supplerende specifikke sikkerhedskrav og prøvningsmetoder, sammen med Del 1, Del 7 og DS/EN 1177.

Endvidere beskriver standarden sikkerhedskrav vedrørende udformningen og opsætningen for diverse svævebanetyper.

Bemærk: I forbindelse med svævebaner er der særlige informationskrav som fabrikanten/leverandøren skal fremskaffe vedr. etablering, brug og vedligeholdelse.

***Må der være karuseller på en daginstitutions legeplads.***

Ja, det må der godt jvf. standarderne.

*Men BUPL og PMF kan ikke anbefale det.*

*De er farlige og har en begrænset legeværdig.*

## Karuseller

DS/EN 1176 - del 5 Karuseller - supplerende specifikke sikkerhedskrav og prøvningsmetoder.

*Gældende som national standard fra april 1999*

Denne standard beskriver sikkerhedskrav vedrørende udformningen og opsætningen af diverse karrusellyper, sammen med Del 1, Del 7 og DS/EN 1177.

Bemærk: Sikkerhedsmæssigt er det vigtigt at observere, hvilket maximale antal brugere, karrusellen er konstrueret til.

## Vipper

DS/EN 1176 - del 6 Vipper - supplerende specifikke sikkerhedskrav og prøvningsmetoder.

*Gældende som national standard fra februar 1999*

Denne standard beskriver sikkerhedskrav vedrørende udformningen og opsætningen for diverse vippetyper, sammen med Del 1, Del 7 og DS/EN 1177.

Bemærk: Sikkerhedsmæssigt er det vigtigt, at observere risikoen for klemning af hænder og fødder, samt benyttelse af dæmpning og fodstøtter.

## Vedligeholdelse

DS/EN 1176 - del 7 Vejledning til brug ved installation, inspektion, vedligeholdelse og drift.

*Gældende som Dansk standard fra marts 1998*

Standarden gælder, ligesom del 1, generelt for alle legepladsredskaber på legepladsen.

Standarden omtaler tre former for inspektion og vedligeholdelse:

**Rutinemæssig visuel kontrol:** Den rutinemæssige daglige inspektion gør det muligt umiddelbart at identificere åbenlyse fejl og farer. Det kan skyldes slid, hærværk eller klimatiske forhold. Legepladser, der bruges meget, også udenfor institutionens åbningstid, bør ifølge standarden gennemgås dagligt.

**Driftsinspektion:** Driftsinspektionen er et mere detaljeret gennemsyn, og bør foretages med 1-3 måneders interval, eller efter fabrikantens anvisning. Permanent forseglede dele – altså ting der ikke er umiddelbart synlige – bør udvises særlig opmærksomhed.

**Årlig hovedinspektion:** Hovedeftersynet bør ske med højst 12 måneders interval. Her skabes det generelle overblik over sikkerhedsniveauet

for udstyr, fundament og underlag. Her skal specielt kigges på råd, tæring, rust og slitage. Denne inspektion bør foretages af kvalificerede personer og i nøje overensstemmelse med producenternes instruktioner.

Der bør lægges en inspektionsplan, og der bør laves en samlet evaluering af sikkerhedsniveauet.

Det personale, der udfører disse sikkerhedsgennemgange, bør være kvalificeret til det. Det er institutionspersonalet typisk ikke. Derfor bør dette foregå i samarbejde med ejeren af legepladsen – altså kommunen. Uanset om institutionen er kommunal eller selvejende.

Bemærk: Standarden anbefaler en tjekliste for sikkerhedsgennemsynet og foreslår en nedfældet procedure ved uheld.

### ***Hvor tit skal man checke legepladsen?***

Man bør dagligt gennemse legepladsen for eventuelle forandringer : f.eks. skår fra knuste flasker, skader og eventuelt hærværk.

Yderligere bør der foretages en mere detaljeret inspektion kvartalsvis, samt en årlig hovedinspektion foretaget af fagfolk.



## **Faldunderlag**

DS/EN 1177 - Stødabsorberende legepladsunderlag - sikkerhedskrav og prøvningsmetoder.

*Gældende som Dansk standard fra marts 1998.*

I 1980'erne var næsten 70% af alle ulykker på legepladsredskaber faldulykker fra gynger, klatrestativer og rutschebaner.

Midt i 1990'erne var dette tal steget til omkring 90%.

For at mindske risikoen for, at der opstår alvorlige skader som følge af faldulykker fra legepladsredskaber, indeholder DS/EN 1177 retningslinier



### Af DS/EN 1177 fremgår det, hvilke materialer der er egnede som stødabsorberende faldunderlag.

Det kan være materialer som gummifliser, måtter, plader, løst underlagsmateriale som for eksempel grus (perlegrus), sand, savsmuld eller bark.

Det enkelte materiales stødabsorberende evne, fremgår af illustrationen nederst på siden.

Under alt legepladsudstyr med en fri faldhøjde på mere end 60 cm skal der være et faldunderlag i hele stødområdet. Erfaringer viser, at materialer som tørv (græs) og muld kan bruges som faldunderlag, men har begrænsende stødabsorberende egenskaber.

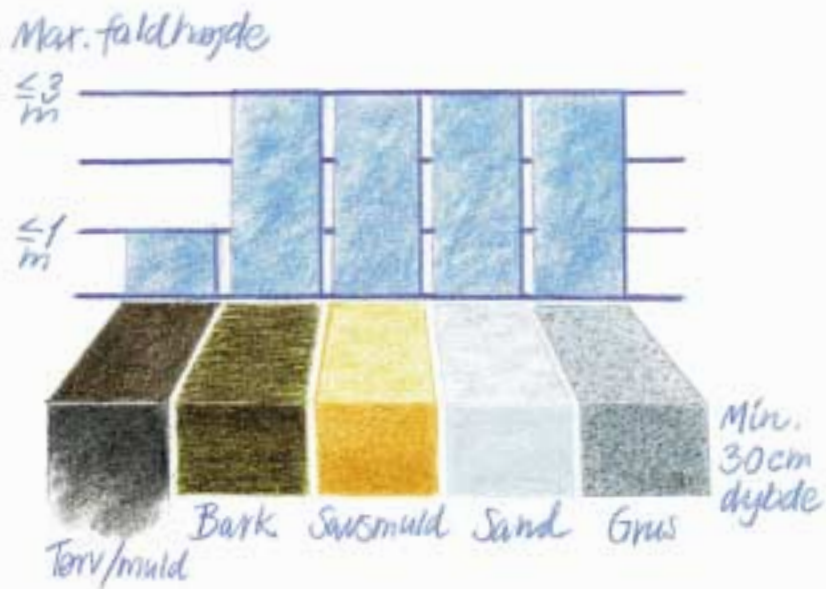
Vedligeholdes de, er de brugbare for faldhøjder på op til 1 m.

Vedligeholdelse af disse materialer – for eksempel tørv (græs) – indebærer, at jordbunden holdes blød og smidig.

Den fri faldhøjde må maksimalt være 3 meter. jvf. DS/EN 1176 - Del 1.

for udlægning af stødabsorberende faldunderlag.

Retningslinierne i DS/EN 1177 angiver kravene til underlagets stødabsorberende evne, mens kravene til faldområdet størrelse (stødområdet) er angivet i DS/EN 1176 - Del 1, og standarden for det specifikke legepladsredskab, for eksempel en gyng, findes i DS/EN 1176 - Del 2. Disse 3 standarder er således samlet retningsgivende for hvorledes faldunderlaget skal etableres.







Faldhøjde	Faldunderlagets udstrækning
1,6 m	1,6 m
1,8 m	1,7 m
2,0 m	1,8 m
2,2 m	2,0 m
2,4 m	2,1 m
2,6 m	2,2 m
2,8 m	2,4 m
3,0 m	2,5 m

### Faldunderlagets størrelse fastlægges ud fra følgende forhold:

- 1) DS/EN 1176 - Del 1.  
1. det rum redskabet optager, og  
2. faldrummet og  
3. evt. frirum, (se ovenstående illustration).
- 2) DS/EN 1176 - Del 2-6  
Korrigeret af faldunderlagets udstrækning i henhold til underlagets beskaffenhed (løst eller fast underlagsmateriale) (se tegningen på s. 6).
- 3) DS/EN 1177  
Dimensionering af underlagets tykkelse.  
Der kan således ikke angives færdige mål for faldunderlagets udstrækning. Det må derfor udregnes/dimensioneres til hvert enkelt legepladsredskab.

### Er sand faldunderlag?

Ja, når der er tale om sand, der er certificeret (testet og godkendt) i henhold til standard 1177 om faldunderlag.

### Kan man bruge andet end sand som faldunderlag?

Ja, man kan også bruge f.eks. barkflis og perlegrus, men vel at mærke kun, hvis det er certificeret i henhold til standard 1177 om faldunderlag

### Hvor højt må redskabet være?

Legepladsredskaberne må ikke have faldhøjder på over 3 meter.

# Trykimprægneret træ

Brug af trykimprægneret træ har de sidste mange år været et stort samtaleemne, både på grund af de skadelige stoffers indvirkning på miljøet og på grund af sundhedsrisici overfor børn og ansatte.

Siden henholdsvis 1992 og 1997 har det været forbudt at anvende arsen og krom til imprægnering af træ, da begge stoffer anses for at være kræftfremkaldende.

Af samme årsag er det heller ikke længere tilladt at anvende jernbanesveller, telefonpæle og andre produkter, som er imprægneret med creosot og tjære.

Miljøstyrelsen har for år tilbage sendt en vejledning ud til landets kommuner om, at man hurtigst muligt bør fjerne disse emner fra legepladserne.

De imprægneringsmidler, der anvendes i dag, er godkendt af Miljøstyrelsen, og de udgør derfor ingen direkte sundhedsrisiko, ligesom miljøbelastningen er fundet acceptabel. Dog vil det under alle omstændigheder være sundere at anvende uimprægneret træ med naturlig lang holdbarhed.

Bortskaffelse af trykimprægneret træ, skal ske til den kommunale genbrugsstation. Træet må ikke brændes - hverken på bål eller i brændeovn/fyr. Legepladsredskaber, der lever op til DS/EN 1176, kan være trykimprægnerede, idet standarden beskriver, at træ, der er i permanent forbindelse med jorden, faktisk kan være trykimprægneret. Ved trædeles kontakt med jorden (f.eks. stolper) skal nemlig en af følgende metoder anvendes:

- anvendelse af træsorter med tilstrækkelig naturlig modstandsevne,
- anvendelse af f.eks. stolpebeslag eller
- anvendelse af trykimprægneret træ.



Kravene i standarden til trykimprægneret træ, angiver alene holdbarheden og ikke hvilke stoffer, der bruges hertil.

Miljøstyrelsen har godkendt 7 stoffer som imprægneringsmidler mod råd og svamp. Garantien for, at det trykimprægnerede træ, man benytter, er godkendt – altså uden giftstofferne arsen, krom m.fl., – ses ved, at træet er forsynet med kvalitetskontrolmærket fra Nordisk Træbeskyttelses Råd – NTR.

## Der findes 4 klasser:

NTR/Gran: Klasse Gran anvendes på højst 25 mm tykke granbrædder, som ikke skal i kontakt med jord – f.eks. beklædninger.





NTR/A. Klasse A anvendes, hvor træ er i forbindelse med jord eller ferskvand f.eks. stolper.

NTR/AB. Klasse AB anvendes, hvor træ er udsat for vind, vejr og kondens, men ikke i kontakt med jorden – f.eks. gavlbeklædning og hegn.

NTR/M. Klasse M anvendes, hvor træ er i forbindelse med saltvand, f.eks. badebroer.

Vær dog opmærksom på, at nogle af de uønskede imprægneringsmidler som krom og creosot stadigvæk kan forekomme i importeret trykimprægneret træ.

Køb derfor altid dansk imprægneret træ, som er NTR mærket – Stil dette krav til din træleverandør.

Visse træsorter har fra naturens side en større holdbarhed end andre. Der findes i dag således en række produkter på markedet, som er gode alternativer til trykimprægneret træ.

Forventet holdbarhed for kernetræ af visse trætyper i kontakt med jorden:

10-15 års holdbarhed: Lærk, Thuja, Cypress.

15-25 års holdbarhed: Eg, Western Red Cedar.

Det er vigtig at vælge kernetræ, idet splintræ ikke kan forventes at have den samme lange levetid. Kernetræet kendes på sin mørkere farve.

### ***Må man bruge trykimprægneret træ på legepladsen?***

Ja det må man godt. Men man skal sikre sig, at det er NTR mærket, som garanterer, at der er brugt imprægneringsmidler, som er godkendt af Miljøstyrelsen.

Miljøstyrelsen har udgivet en udmærket pjece om trykimprægneret træ *“Håndbog om trykimprægneret træ og mulige anvendelser” Miljønyt nr. 56/2000*, som findes på Miljøstyrelsens hjemmeside.

## **Klatrevægge**

Der findes en Europæisk standard for klatrevægge, som er gældende for idrætsklubber o.lign. Klatrevægge betragtes dermed ikke som legepladsredskaber.

Såfremt man bygger/opstiller en væg med klatregreb på legepladsen, skal den følge retningslinierne i DS/EN1176 Del 1 - generelle sikkerhedskrav og prøvningsmetoder, DS/EN 1176 Del 7 - Vejledning til brug ved installation, inspektion, vedligeholdelse og drift og DS/EN 1177 - faldunderlag.

BUPL og PMF anbefaler at bruge den Europæiske standard for klatrevægge.

Bemærk: Der bør ikke findes klatregreb på de nederste 60 - 70cm for at undgå hovedskader ved fald (tilbageslag med hovedet).

Den Europæiske standard kan fås ved henvendelse til Dansk Standard.

## **Bygningsreglementet**

Legepladsredskaber er omfattet af byggelovgivningen. Det fremgår af Bygningsreglementet 1995 (BR95) kapitel 5.3, at legepladsredskaber og lignende skal udformes og dimensioneres, så der opnås sikkerheds- og sundhedsmæssigt tilfredsstillende forhold mod personsikkerhed.

Bygningsreglementet henviser til DS/EN 1176 og DS/EN 1177 som de sikkerhedskrav, der bør opfyldes.

Når legepladsredskaber er kommet med i Bygningsreglementet betyder det, at der skal

søges byggetilladelse hos den lokale byggemyndighed før institutionen opfører et legepladsredskab.

Byggemyndigheden skønner, om der er tale om en konstruktion, der kræver byggetilladelse.

Bygherren (institutionen, skolefritidsordningen eller skolen) bærer ansvar for, at der søges byggetilladelse.

I visse kommuner er det opfattelsen, at kravet i Bygningsreglementet alene drejer sig om store konstruktioner, der skal nedgraves, støbes eller fastgøres i jorden.

BUPL og PMF anbefaler at institutionen – i sin egenskab af bygherre - kontakter kommunen for yderligere afklaring af, hvad der kræver og ikke kræver en byggesagsbehandling.

## Lov om produktansvar

En producent og/eller en forhandler af et redskab er omfattet af lov om produktansvar.

Der kan efter denne lov ydes erstatning både for ting og personskaade.

Som producenter og mellemandlere anses personer, der med erhvervsmæssigt udgangspunkt producerer, importerer og videresælger produkter.

Det fremgår af lovens §5, at hvis et produkt ikke lever op til de sikkerhedsmæssige krav, der kan forventes af produktet, anses det for at være defekt.

Af §6, stk. 2 fremgår det, at det påhviler skadelidte at føre bevis for skaden, defekten og årsagssammenhængen mellem defekt og skade. Får institutionen for eksempel hjælp af nogle forældre til at bygge et redskab til legepladsen,

er disse ikke omfattet af lov om produktansvar. Her er det den kommunale tilsynsforpligtigelse, og lederens ansvar, der skal iagttages.

Det er BUPL og PMF's opfattelse, at også i sådanne sammenhænge skal standarderne iagttages. (Se under tilsyn og ansvar).

## Indkøb til legepladsen

Står I over for at skulle investere i nyt legepladsudstyr, vil vi anbefale jer at indføre følgende bestemmelser i købsaftalen og ordrebekræftelsen for at undgå eventuelt efterfølgende problemer:

*"De leverede produkter er i fuld overensstemmelse med alle dele af DS/EN 1176, gældende for børn i alderen 0-14 år."*

Ved køb af faldunderlag bør I sikre jer, at nedenstående bestemmelse indføres i købsaftalen og ordrebekræftelsen:

*"Det leverede produkt lever op til bestemmelserne i DS/EN 1177, dokumenteret ved certifikat fra leverandøren eller test på stedet efter korrekt udlægning."*

Bemærk: De europæiske standarder DS/EN 1176 og DS/EN 1177 er trådt i kraft som danske standarder i fuldt omfang for alle legepladsredskaber og faldunderlags vedkommende.



# Natur på legepladsen



## Vand

Erfaringerne viser, at det er strengt nødvendigt at have en særlig opmærksomhed i forbindelse

med børns omgang med og ophold ved vand. Det gælder vand i alle udstrækninger; fra havet til det mindste soppebassin. BUPL og PMF henviser i den forbindelse til pje-

cen ”Pas på børnene! – om forebyggelse af ulykker for små børn i dagtilbud.” Pjecen er udarbejdet af en arbejdsgruppe under Socialministeriet. Arbejdsgruppen havde til opgave at undersøge forhold, der typisk indebærer risiko for ulykker af alvorligere karakter, samt at udarbejde anbefalinger til mindskelse af risici.

Når det drejer sig om børn og vand, anbefaler arbejdsgruppen: at der ikke findes faste vand anlæg – bassiner, pools, springvand o.lign. – i tilknytning til dagtilbud, med mindre de er sikret og fuldstændig afsondret fra de arealer, hvor børnene må færdes frit. Brug af og ophold ved sådanne anlæg vil herefter være at betragte som en særskilt målrettet aktivitet under stærkt skærpet og konstant tilsyn.

Bemærk: I forbindelse med benyttelse af bassiner er det vigtigt at være opmærksom på de hygiejniske forhold. Vi henviser til *Socialstyrelsens cirkulæreskrivelse nr. 345 af 4. september 1975* om soppebassiner i forbindelse med daginstitutioner. Der er tale om et udgået cirkulære, men den enkelte kommune kan vælge at videreføre det.

### **Må vi have soppebassin på legepladsen?**

Ja, under konstant tilsyn, men ikke som en fast installation, d.v.s. det skal være noget der tømmes dagligt.

## **Jord**

Undersøgelser på legepladser i København og Århus har vist, at jorden kan være forurenet med bl.a. tjærestoffer og bly. Forureningen stammer fra bilernes forbrænding af benzin og dieselolie

og fra ufuldstændig forbrænding af affald, olie og brændsel. Stofferne er sundhedsskadelige. BUPL og PMF anbefaler derfor at forurenede jord fjernes fra legepladserne og erstattes af ny ren jord.

Bemærk: Hvis man har mistanke om, at jorden på legepladsen er forurenet, skal institutionen kontakte kommunen og/eller amtet for nærmere oplysninger og hjælp.

### **Hvad skal vi gøre hvis vi tror jorden er forurenet?**

Kontakt kommunen eller amtet og få dem til at undersøge sagen.

## **Ild**

Der findes bestemmelser om afbrænding af halm, kvas, haveaffald og bål m.m. (*Bekendtgørelse nr. 900 af 7. december 1999*)

Brandvæsenet i kommunen kan på denne baggrund udarbejde retningslinier for bålafbrænding i kommunen.

### **De generelle bestemmelser i bekendtgørelse 900 fastsætter at:**

- Ilden må ikke kunne brede sig, så personer kommer til skade.
- Der skal være forsvarlige rednings- og slukningsmuligheder.
- Afbrændingen må ikke være til væsentlig ulempe for omgivelserne.
- Luftledninger og ledningsmaster må ikke udsættes for væsentlig varmepåvirkning.
- Afbrændingen må ikke finde sted i stærk blæst.

Derudover anbefaler BUPL og PMF, at bål er

under konstant tilsyn af en voksen, indtil ild og gløder er helt slukket.

Bemærk: Kontakt kommunen for nærmere vejledning om kommunale retningslinier

### **Hvilke regler gælder for bål på legepladsen?**

Der er generelle retningslinier i bekendtgørelsen om afbrænding, og derudover har kommunen retningslinier, som kan fås ved henvendelse.

## **Dyr**

Antallet af flåter (også kaldet skovflåter) er stigende, og 10-15% af dem kan være inficerede med boreliabakterier.

Boreliabakterien kan medføre sygdommen boreliose med influenzalignende symptomer eller hududslæt, samt i sjældne tilfælde neuroboreliose, der kan medføre lammelser.

Flåterne sidder som regel i skyggefuld vegetation et lille stykke over jorden. De trives bedst, hvor der er varme og fugt, så der er flere i moseområder end på tørre enge.

Det er nødvendigt at sikre sig, at man ikke har disse ubudne gæster med hjem efter en dejlig tur i det grønne.

Alle, der har været på tur, skal undersøges omhyggeligt, brug eventuelt en lup. Flåterne er dygtige til at kravle og kan godt være nået fra anklen til hovedbunden, inden man er hjemme. Flåten fjernes med pincet eller specialtang (fås på apoteket): Pincetten anbringes omkring flåtens munddele så tæt ved huden som muligt og fjernes med en rask bevægelse. Herefter vaskes det angrebne sted med sæbe. Men man har god

tid til opgaven: Der går ca. et døgn, inden flåten begynder at overføre eventuelle bakterier.

Bemærk: Søg læge, hvis der efterfølgende opstår influenzalignende symptomer eller udslæt. Der kan gå op til 4 måneder, før hududslættet viser sig.

## **Dyreekskremer**

I sandkasser og jord, hvor børn i 0-3 årsalderen leger – og putter sand og jord i munden – skal institutionen være ekstra opmærksom på, at sandet/jorden ikke indeholder dyreekskremer, da disse kan være sundhedsskadelige.

Ekskremer fra ræve, hunde og katte kan indeholde sundhedsskadelige rundorme og bændelorme.

Undersøgelser fra Landbohøjskolen viser, at rundormene (toxocara) findes i ca. 60-70% af rævene, i ca. 20% af kattene og i ca. 10% af hundene. Denne orm kan lægen teste og behandle for. Symptomerne er allergi-lignende.

Bændelormen (*Echinococcus multilocularis*) er ny i Danmark og blev første gang konstateret med sikkerhed i en ræv i Tåstrup i januar 2000. Bændelormen er sundhedsfarlig og kan ødelægge leveren, hvis der ikke behandles i tide. Infektionen med *Echinococcus multilocularis* er sjælden hos mennesker.

I lande, hvor sygdommen er hyppigst forekommende (Sydtyskland, Schweiz og Nordøstfrankrig) påvises årligt kun 1-2 tilfælde for hver 100.000 indbyggere. Der kan gå 5-15 år, før der viser sig tegn på infektion, og det vil da oftest være hos ældre mennesker (i en undersøgelse fra Schweiz var gennemsnitsalderen 52 år). Undersøgelser viser, at bændelorme findes i ca. 1% af rævene i det storkøbenhavnske område. Men også i resten af landet kan ræve, hunde og katte være smittede. Der foreligger endnu ingen undersøgelser heraf.



BUPL og PMF anbefaler derfor, at sandkasser overdækkes og undersøges for dyreekskrementer i områder, hvor der færdes ræve, hunde og katte.

### ***Skal sandkassen overdækkes?***

Ja, hvis der færdes dyr på legepladsen, er det meget vigtigt at overdække sandkassen, så børn ikke får dyreekskrementer i munden.

ikke lige velkomne, da nogle planter og blomster er giftige.

Planter med giftige bær eller blade og planter med torne og stikkende blade skal undgås. Det samme gælder planter, der kan fremkalde eksem eller allergi.

### ***Må der være en berberishæk som hegn på legepladsen?***

Sundhedsstyrelsens anbefaler at der ikke er planter med torne på legepladsen.

## **Planter**

Træer, planter og bevoksning er af uvurderlig betydning for legepladsen. Alle former er dog

*Nærmere oplysninger om de enkelte planters giftighed fås ved henvendelse til kommunen.*





# Tilsyn og ansvar



Eksempler på forskellige testværktøjer

Jævnfør Lov om Social Service og Lov om Folkeskolen har kommunalbestyrelsen pligt til at holde tilsyn med daginstitutionerne og skolefritidsordningerne, så børns ophold i disse kan ske fuldt betryggende.

Dette ansvar varetages i praksis i det daglige af daginstitutionens/SFO'ens leder.

I de konkrete situationer ligger ansvaret hos det personale, der har børnene i deres varetægt. Tilsynet omfatter blandt andet de sikkerhedsmæssige forhold og ulykkesforebyggende foranstaltninger på legepladserne.

Det er således kommunens og institutionens fælles ansvar at påse, at forholdene på legepladsen er forsvarlige. Det gælder ikke alene i forbindelse med legepladsens etablering og godkendelse, men i høj grad også i form af løbende kontrol af, at legepladsens udformning og forskellige indretninger holdes i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand (se DS/EN 1176 – Del 7).

Den kommunale tilsynsforpligtigelse omfatter også selvejende daginstitutioner og puljeinstitutioner.

## **Hvem har ansvaret for legepladsen?**

Opstår der tvivl om retningslinier eller forholdsregler vedrørende sikkerheden, herunder fortolkning af standarderne, bør lederen af daginstitutionen/skolefritidsordningen tage spørgsmålet op til drøftelse med kommunen.

Råd og vejledning kan fås både hos kommunen, BUPL og PMF og Forsikringsoplysningen.

## **Hvem er ansvarlig hvis der sker en ulykke på legepladsen?**

Juraen og domspraksis på dette område er kompliceret. Men – hvis I handler fornuftigt og velovervejet, ikke træffer beslutninger om legepladsens indretning mv. uden at have indhentet informationer, og spørger de rigtige steder hvis I er i tvivl, kan I ikke gøres ansvarlige for uheld/ulykker på legepladsen.

# Erstatningsansvar og forsikringsforhold



## Erstatningsansvar

### Arbejdsgiveransvaret

Arbejdsgiver er ansvarlig for en skade hvis en ansat har handlet uforvarligt (culpøst) eller hvis legepladsen i øvrigt er indrettet i strid med gældende regler. En arbejdsgiver er ansvarlig for skader, der forårsages af ansatte uanset om skaden er opstået på grund af en handling eller en undladelse, når skaden er sket under udførelse af arbejde i arbejdsgivers interesse. Dette ansvar er således også gældende for kommuner samt

for bestyrelser i private og selvejende institutioner. Arbejdsgiveransvaret følger således den almindelige erstatningsregel i dansk erstatningsret – nemlig “culpareglen” eller på dansk “skyldreglen”. Er man skyld i noget, kan man som udgangspunkt pålægges et erstatningsansvar.

## Ansvarstyper

### Tilsynsansvaret

En kommune eller bestyrelse for en selvejende eller privat institution kan pådrage sig et erstat-

ningsansvar på flere måder. Først og fremmest har pædagoger, som forældre i almindelighed, en tilsynsforpligtigelse overfor de børn der er i deres "varetægt". Der er tale om en udvidet tilsynspligt der, hvis dette tilsyn tilsidesættes, indebærer et ansvar efter de almindelige erstatningsretlige regler. Den almindelige erstatningsregel kan formuleres således, at er der noget at bebrejde den eller de, der udøver tilsynet, så vil der kunne pålægges et erstatningsansvar for svigtende tilsyn. Hvorvidt der er svigtet et tilsyn vil bero på en konkret vurdering. Generelt kan man anføre at pædagoger har en tilsynspligt, som den, der er gældende for forældre. Hvad denne tilsynspligt nærmere indebærer kan ses af en nyere dom, hvor en institution bliver dømt til at betale erstatning på grund af manglende og svigtende tilsyn, da tre børns leg med en træstamme medfører at den ene klemte en finger, så denne måtte amputeres. Der var slet ingen tilsyn på legepladsen, da skaden opstod.

### Indretningsansvaret

En anden form for ansvar er indretningsansvaret. Hvis legepladsen er indrettet således, at den ikke er forsvarlig, og sker der en personskade på et barn, vil arbejdsgiveren kunne pålægges et erstatningsansvar for ikke at have sørget for sikre forhold. For at sikre disse forhold bør standarder og normer for legepladsindretning følges meget nøje. Domspraksis har i flere situationer pålagt en institution erstatningsansvar for en indretnings-skade, som følge af culpøs (uforsvarlig) indretning.

### Skadesansvaret

En tredje form for erstatningsansvar er det ansvar, der kan opstå hvis et barn forårsager en skade på et andet barn eller for den sags skyld på en pædagog. Et barn kan for eksempel med genstande, der findes på en legeplads, forårsage

skade – forsætligt, uagtsomt eller måske hændeligt. Hvis en sådan skade ikke kan henføres under en indretnings-skade, må det vurderes om det er barnet eller institutionen, der skal svare en erstatning til skadelidte.

Har barnet forvoldt skaden forsætligt eller ved grov uagtsomhed, er det barnets egen ansvarsforsikring, der skal betale erstatning, men kan skadens opståen henregnes til svigtende tilsyn er det institutionens forsikringsdækning, der må træde i kraft. Hvis en skade sker hændeligt er der ingen der kan pålægges erstatningspligt. Hovedreglen om, at der skal være skyld (culpa) er en god målestok for at fastslå om der er et erstatningskrav, der kan gøres gældende. For at der kan rejses et erstatningskrav skal der, som udgangspunkt, være lidt et tab eller være sket personskade.

Forårsager en pædagog skade på et barn på en legeplads er det ikke pædagogen, der kan rejses et krav imod, men institutionen. I princippet er pædagogen og arbejdsgiveren solidarisk ansvarlig, men praksis er, at arbejdsgiver indtræder i erstatningspligten, med mindre der fra pædagogens side er handlet uforsvarligt.

## Forsikringsforhold

### Hvilken forsikring skal dække

Hvis et barn kommer til skade på en legeplads i en institution opstår spørgsmålet om hvem, der skal svare en erstatning til skadelidte. Det er som regel institutionens forsikring, der dækker skader sket under ophold i institutionen, men i visse situationer er det barnets egen ulykkes- eller ansvarsforsikring, der må træde i kraft.

### Forsikringspligt

Det påhviler enhver arbejdsgiver, der har ansatte, at forsikre mod skader, der opstår som følge





af udførelsen af arbejde på arbejdspladsen. Der er således tale om en egentlig lovfæstet forsikringspligt. Hvordan denne pligt nærmere opfyldes afhænger af om institutionen er kommunal eller privat drevet ved en bestyrelse.

#### **Kommunen som selvforsikrende**

Kommunerne har lov til at være selvforsikrende, hvilket betyder at de afholder erstatningskrav ud af egen kassebeholdning, mens private institutioner har en forsikringspligt. Ofte vælger kommunerne at forsikre sig i Kommunernes Gensidige Forsikringsselskab (KGF).

Hvis en kommune står som selvforsikrer dækker den principielt selv alle skader, der opstår i institutionen. Hvis den derimod vælger at tegne forsikring i eks. KGF, kan der tegnes en arbejdskadeforsikring (lovpålagt), en erhvervsforsikring og en kollektiv ulykkesforsikring for børnene i institutionen. Se mere om den kollektive forsikringsdækning nedenfor.

#### **Den kollektive forsikring i KGF**

Når kommunen vælger ikke at være selvforsikrende kan denne gennem KGF tegne en kollektiv forsikringsdækning ud over den lovpålagte arbejdskadeforsikring. Denne kollektive forsikring dækker børn indskrevet i institutionen og dækker ved en lang række risikobetonede aktiviteter for eksempel klatring i træer og anden leg. Forsikringen dækker som udgangspunkt helbredsudgifter, brilleudgifter, tandlægebehandlinger, erstatning ved invaliditet samt dødsfald. Denne kollektive ulykkesforsikring vil alt andet lige dække, når et barn kommer til skade ved leg på en legeplads med mindre der er en anden person der er ansvarlig skadevolder og således kan drages til ansvar for skaden.

#### **Privat forsikring**

Det er en god ide, at børnene og pædagogerne har en privat ansvars- og ulykkesforsikring heldigvis, da denne i visse situationer skal dække, hvis ikke kommunens eller den private institutions forsikring dækker – dette kan være tilfældet, hvis et barn forvolder skade forsætligt og der ikke er svigtet tilsyn.

# Litteraturliste

- Bygningsreglementet af 1995.  
Bekendtgørelse nr. 11784 af 04/01/2001. Tillæg til Bygningsreglementet 1995.
- Bekendtgørelse nr. 900 af 07/12/1999 om brandværnsforanstaltninger ved afbrænding af halm, kvas, haveaffald og bål m.v.
- DS/EN 1176-1+AC:1999. Legepladsredskaber – Del 1: Generelle sikkerhedskrav og prøvningsmetoder.
- DS/EN 1176-2:1999. Legeredskaber – Del 2: Gynger – Supplerende specifikke sikkerhedskrav og prøvningsmetoder.
- DS/EN 1176-3:1999. Legeredskaber – Del 3: Rutschebaner – Supplerende specifikke sikkerhedskrav og prøvningsmetoder.
- DS/EN 1176-4:2000. Legeredskaber – Del 4: Svævebaner – Supplerende specifikke sikkerhedskrav og prøvningsmetoder.
- DS/EN 1176-5+AC:2000. Legeredskaber – Del 5: Karruseller – Supplerende specifikke sikkerhedskrav og prøvningsmetoder.
- DS/EN 1176-6:2000. Legeredskaber – Del 6: Vipper – Supplerende specifikke sikkerhedskrav og prøvningsmetoder.
- DS/EN 1176-7:1998. Legeredskaber – Del 7: Vejledning til brug ved installation, inspektion, vedligeholdelse og drift.
- DS/EN 1177:1998. Stødbabsorberende legepladsunderlag – Sikkerhedskrav og prøvningsmetoder.
- Dansk Veterinærtidsskrift 2000, 83,8, 15/4  
"Faglig håndbog", bind.5, BUPL.  
"Farligt – Ufarligt. Håndbog om børn og forgiftninger". Giftinformationscentralen/ Forbrugerrådet.  
"Hvem har ansvaret?" Daginstitution og forsikring. Forsikringsoplysningen. 1998.
- "Håndbog om trykimprægneret træ og mulige anvendelser" Miljøstyrelsen, Miljønyt nr. 56/2000
- "Institutionernes sikkerhed og miljø" En regelsamling for alle institutioner. Erik Pawlik. Kroghs forlag.
- "Kemi i børns hverdag". Miljø-Team nr. 17/1999. Miljø- og Energiministeriet. Miljøstyrelsen.
- "Legepladser af træ" og "Vælg træ rigtigt". Miljøstyrelsen og Træbranchens Oplysningsråd.1997.
- "Miljøregler for børn". Regler og retningslinier mv. af direkte eller indirekte betydning for det fysiske miljø i dagtilbud til børn. Socialministeriet 1998.
- "Pas på Børnene!" – om forebyggelse af ulykker for små børn i dagtilbud. Socialministeriet 1997.
- Retningslinier for Bålaforbrænding i Århus Kommune, maj 2000, Århus Brand- og Redningsvæsen. [www.aarhus.dk/aabr](http://www.aarhus.dk/aabr)
- Ugeskrift for læger 163/3, 15. januar 2001  
"Vejledning om hygiejne i daginstitutioner." Hygiejnemeddelelser:6. Sundhedsstyrelsen.
- Undervisningsministeriets Vejledning om tilsyn med folkeskolens elever i skoletiden. VEJ nr. 10 af 10/01/1995.
- Veterinær Parasitologi, Helmentologi for veterinærstuderende, 2. udg. Jesper Monrad og Peter Nansen 1994, Jordbrugsforlaget.

# Stikordsregister

## A

afstande, 5  
anoraksnore, 4, 5  
ansvar, 13, 19, 20, 21, 22  
ansvarsforsikring, 21

## B

barkflis, 10  
bassiner, 14, 15  
boreliabakterier, 16  
byggelegepladser, 2  
byggesagsbehandling, 12  
bændelorme, 16  
bær, 17  
bål, 15, 16

## C

certifikat, 13

## D

driftsinspektion, 7  
DS/EN 1176, 2-8  
DS/EN 1176 - del 1, 4, 5  
DS/EN 1176 - del 2, 6  
DS/EN 1176 - del 3, 6  
DS/EN 1176 - del 4, 7  
DS/EN 1176 - del 5, 7  
DS/EN 1176 - del 6, 7  
DS/EN 1176 - del 7, 7  
DS/EN 1177, 8, 9, 10  
dyr, 16  
dyrekskrementer, 16, 17  
dæmpning, 7

## E

eg, 12  
erstatning, 20, 21, 22  
etablering, 19

## F

faldhøjde, 9, 10  
faldulykker, 9  
faldunderlag, 2, 6, 8, 9,  
10

faldværn, 4  
fastklemning, 4, 5  
flåter, 16  
fodstøtter, 7  
forsikring, 20, 21  
forening, 15  
fri faldhøjde, 9

## G

giftige, 17  
grus, 9  
gummifliser, 9  
gynger, 6

## H

halstørklæder, 5  
hovedinspektion, 7, 8  
hældning, 5

## I

ild, 15, 16  
imprægneringsmidler,  
11, 12  
indretningsansvaret, 19  
inspektion, 2, 7, 8  
installation, 2, 19

## J

jernbanesveller, 11  
jord, 15

## K

karruseller, 7  
klatregreb, 12  
klatrestativer, 4, 5  
klatrevægge, 12  
konstruktion, 2, 13  
kvælning, 5  
købsaftalen, 13

## L

legehuse, 4  
legepladsen, 4, 5, 12,  
13, 20, 21

legepladsredskaber, 2, 3,  
4, 5, 6, 7, 8, 9, 10  
legepladsunderlag, 8, 10  
Lov om Folkeskolen, 19  
Lov om produktansvar,  
13  
Lov om Social Service, 19  
lukkede åbninger, 4  
lærk, 12

## M

materialer, 4, 7  
mætter, 9

## N

natur, 14, 15  
naturlegepladsredskaber,  
2  
NTR mærket, 11, 12

## O

ordrebekræftelsen, 13

## P

perlegrus, 9  
personskade, 20, 21  
planter, 17  
pools, 14, 15  
produktansvar, 13  
prøvning, 2

## R

redningsåbning, 5  
rutschebaner, 4, 5, 6

## S

sandkasser, 17  
sideafskærmning, 4  
sikkerhedskrav, 2, 4, 5, 6,  
7, 8  
skovflåter, 16  
snore, 4, 5  
soppebassin, 14, 15  
stødabsorberende, 8, 9

ståfladen, 4  
svamp, 11, 12  
svævebaner, 2, 7

## T

telefonpæle, 11  
testværktøj, 7, 19  
tilsyn, 14, 15, 19  
tjekliste, 8  
trykimpregnering, 11, 12  
træ, 11, 12, 17  
tunneler, 5

## U

ulykker, 8, 13  
ulykkesforebyggende, 19,  
21

## V

vand, 14, 15  
vedligeholdelse, 2, 7  
vinkel, 2, 4  
vipper, 7

## Å

åbninger, 2, 4, 5



Denne pjece er udgivet af  
BUPL, Forbundet for Pædagoger og Klubfolk  
Blegdamsvej 124, 2100 København Ø  
Tlf. 3546 5000 Fax 3546 5039  
[www.bupl.dk](http://www.bupl.dk)  
og  
PMF, Pædagogisk Medhjælper Forbund  
St.Kongensgade 79, 1264 København K  
Tlf. 3311 0343 Fax 3311 3136  
[www.pmf.dk](http://www.pmf.dk)



Teksten er skrevet af en  
arbejdsgruppe bestående af  
faglig sekretær Per Hesselberg,  
sagsbehandler Vibeke Sørensen,  
arbejds miljøkonsulent Niels Bang Hansen,  
sekretær Eva Waldorff, alle BUPL  
og journalist Annette Wiborg, DJ.  
Redaktion: Annette Wiborg



Illustrationer: Anne Mette Odgaard  
Fotos: Niels Nyholm  
Layout: Niels Winther  
Tryk: Fihl-Jensen  
Oplag: 15.000  
ISBN nr.: 87-7738-124-6

Maj 2001



Pædagogisk  
Medhjælper  
Forbund